

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом ректора Харківського
національного університету
імені В.Н.Каразіна
№ 0304-1/090 від 27.03.2013р.

ПОЛОЖЕННЯ

ПРО НАУКОВО-ДОСЛІДНУ ЧАСТИНУ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені В.Н.КАРАЗІНА

Розроблено на підставі Законів України «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», Порядку формування і виконання замовлення на проведення фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та виконання науково-технічних (експериментальних) розробок за рахунок коштів державного бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 1084 від 25.08.04р., Типового положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 830 від 20.07.96р., Положення про проведення конкурсного відбору Міністерством освіти і науки України наукових проектів, які виконуються підвідомчими вищими навчальними закладами III - IV рівнів акредитації та науковими установами Міністерства за рахунок коштів загального фонду державного бюджету, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України № 423 від 01.06.06р., наказу Міністерства освіти і науки № 272 від 03.04.07р. «Про проведення конкурсного відбору проектів наукових досліджень і розробок, що виконуватимуться за рахунок видатків загального фонду державного бюджету починаючи з 2008 року», Положення про організацію наукової, науково-технічної діяльності у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України № 422 від 01.06.06р.

1. Загальні положення

1.1. Науково-дослідну частину (НДЧ) створено з метою організації, координації та проведення наукової, науково-технічної діяльності в університеті.

1.2. НДЧ – є науковим структурним підрозділом університету, створюється наказом ректора університету, функціонує у відповідності із Статутом університету і цим Положенням та знаходиться в підпорядкуванні проректора з наукової роботи.

1.3. НДЧ у своїй діяльності керується законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України, інших центральних органів виконавчої влади України, Статутом університету та наказами (розпорядженнями) ректора, проректора з наукової роботи та цим Положенням.

2. Функції НДЧ

2.1. У галузі реалізації перспективних завдань:

2.1.1. Розвиток фундаментальних досліджень у галузі природничих, гуманітарних, психолого-педагогічних, соціально-економічних наук з метою їх подальшого використання для розвитку пріоритетних напрямів науки і техніки, суспільного розвитку та розбудови економіки країни.

2.1.2. Проведення фундаментальних, пошукових та прикладних досліджень з пріоритетних напрямів науки і техніки з метою одержання і використання нових наукових знань, створення суспільно корисних наукових результатів.

2.1.3. Проведення прикладних досліджень і розробок з метою ефективного використання і розвитку наукового потенціалу університету, залучення додаткових коштів для вирішення завдань наукового розвитку університету.

2.1.4. Дослідження і розробка теоретичних та методологічних основ формування і розвитку вищої освіти, підсилення впливу науки на вирішення завдань освіти і виховання, збереження і зміцнення визначального характеру науки в розвитку суспільства, культури, економіки.

2.1.5. Підтримка існуючих та формування нових наукових шкіл.

2.1.6. Підтримка наукових досліджень молодих учених та обдарованих студентів, залучення їх до наукових шкіл.

2.1.7. Розв'язання комплексних задач у сфері наукового, технологічного розвитку.

2.2. У галузі планування і організації наукових досліджень:

2.2.1. Визначення пріоритетних і перспективних напрямів наукових досліджень в університеті.

2.2.2. Координація науково-дослідної діяльності структурних одиниць науково-дослідної частини університету.

2.2.3. Проведення наукової оцінки проектів для виконання наукових досліджень.

2.2.4. Організація роботи щодо укладання договорів із вітчизняними та закордонними замовниками для створення науково-технічної продукції, надання науково-технічних послуг, здійснення науково-дослідних робіт.

2.2.5. Визначення переліку науково-дослідних робіт, перспективних для впровадження в регіоні та галузі. Координація взаємодії органів

виконавчої влади і місцевого самоврядування з вченими університету.

2.2.6. Здійснення контролю за своєчасним і якісним виконанням науково-дослідних робіт відповідно до технічних завдань та програм.

2.2.7. Забезпечення державної реєстрації науково-дослідних робіт, своєчасності і достовірності звітності та інших документів і інформації, що подаються до органів державної статистики, до Міністерства освіти і науки України та інш.

2.2.8. Здійснення авторського нагляду за використанням, впровадженням результатів завершених наукових досліджень.

2.3. У галузі інформаційного забезпечення наукових досліджень:

2.3.1. Наукова і науково-технічна популяризація результатів наукових досліджень:

- через виставки, ярмарки, аукціони;
- через видання рекламно-інформаційної продукції;
- через організацію видавничої діяльності - видання монографій, підручників, навчальних посібників, наукових праць тощо;
- через засоби масової інформації;
- через мережу Інтернет;
- через організацію та участь у наукових та науково-практичних конференціях, семінарах, симпозиумах.
- через організацію та проведення ділових зустрічей для сприяння впровадження наукових результатів у виробництво.

2.3.2. Здійснення роботи щодо правової охорони в Україні та за її межами об'єктів інтелектуальної власності університету, оформлення матеріалів заявок на об'єкти промислової власності та авторського права.

2.3.3. Забезпечення захисту інформації з обмеженим доступом.

2.3.4. Проведення кон'юктурних досліджень ринку наукових послуг, патентно-ліцензійної роботи, здійснення маркетингового забезпечення та трансферу науково-технічної продукції відповідно до міжнародних стандартів.

2.3.5. Забезпечення відповідності вимогам державних стандартів засобів і методів, що застосовуються при проведенні наукових досліджень.

2.4. У галузі взаємодії наукових досліджень, навчального процесу і виробництва:

2.4.1. Сприяння забезпеченню якісної підготовки фахівців для відповідних галузей економіки, наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації на основі новітніх досягнень науково-технічного прогресу.

2.4.2. Забезпечення ефективного використання наукового і науково-технічного потенціалу університету для вирішення пріоритетних завдань проведення соціально-економічних перетворень.

2.4.3. Організація розробки та наповнення змісту стандартів вищої освіти з урахуванням досягнень світової науки і техніки.

2.4.4. Сприяння активному використанню технічної бази НДЧ студентами, аспірантами і докторантами для проведення наукової роботи, виконання курсових і дипломних робіт, виробничої практики.

2.4.5. Залучення студентів, аспірантів і докторантів до участі в наукових дослідженнях.

2.4.6. Сприяння залученню штатних наукових співробітників НДЧ до керівництва науковою роботою студентів та аспірантів, читанню лекцій, проведенню семінарів та інших видів занять за межами робочого часу на умовах погодинної оплати праці.

2.4.7. Організація науково-технічної діяльності студентів, проведення олімпіад і конкурсів.

2.4.8. Сприяння у створенні навчально-науково-виробничих центрів і об'єднань.

2.4.9. Участь в модернізації та оновленні експериментально-виробничої бази університету та в ефективному її використанні.

2.4.10. Розробка сучасних технологій і розширення використання наукових розробок університету у промисловості, створення наукоємної науково-технічної продукції і конкурентноспроможних зразків нової техніки і матеріалів, орієнтованих на ринок високих технологій.

2.4.11. Впровадження та використання в Україні і на світовому ринку наукових і науково-практичних результатів створених в процесі проведення наукових досліджень.

2.4.12. Розробка фінансових пропозицій і фінансових планів для впровадження наукових досліджень у виробництво.

2.5. У галузі підвищення кваліфікації кадрів:

2.5.1. Організація та проведення атестації наукових працівників НДЧ.

2.5.2. Організація та направлення наукових працівників НДЧ на стажування та підвищення кваліфікації у відповідних наукових, державних установах, організаціях як в Україні так і за її межами.

2.6. У галузі організації праці і фінансування науково-дослідних робіт:

2.6.1. Розробка пропозицій щодо фінансового забезпечення наукових досліджень.

2.6.2. Розробка кошторису витрат для виконання науково-дослідних робіт у межах виділених бюджетних коштів.

2.6.3. Розробка і надання для затвердження в установленому порядку проекту штатного розпису НДЧ.

2.6.4. Контроль за надходженнями і витратами коштів фінансування науково-дослідних робіт.

2.6.5. Подання пропозицій щодо організації груп НДЧ в службах і підрозділах університету в межах встановленої чисельності працівників апарату управління.

2.6.6. Подання пропозицій щодо залучення в установленому порядку науково-педагогічних працівників, навчально-допоміжного і виробничого персоналу, докторантів, аспірантів і студентів та висококваліфікованих спеціалістів інших організацій до виконання науково-дослідних робіт на умовах сумісництва та за угодами цивільно-правового характеру.

2.6.7. Розгляд і затвердження індивідуальних планів виконання наукової роботи науково-педагогічними та науковими працівниками.

2.6.8. Подання пропозицій про встановлення надбавок до заробітної плати науковим працівникам, про їх преміювання за умови наявності економії фонду заробітної плати.

3. Структура і керівництво НДЧ

3.1. Організацію наукової діяльності в університеті, її безпосереднє керівництво, планування, поточне управління здійснює проректор з наукової роботи в межах делегованих ректором університету повноважень, через створені в університеті наукові підрозділи та дорадчі наукові структури (Вчені ради, Науково-технічна рада).

3.2. До структурного складу НДЧ входять:

- науково-дослідні інститути, центри,
- науково-дослідні лабораторії,
- науково-дослідні групи – колективи виконавців окремих науково-дослідних робіт при кафедрах,
- наукові підрозділи факультетів і кафедр, навчально-наукових інститутів і центрів, навчально-науково-виробничих центрів,
- відділи контрольно-вимірювальних приладів, патентно-інформаційний, інноваційний, служба головного метролога, радіаційної безпеки,
- групи у відділах: бухгалтерії, планово-фінансовому, кадрів, постачання, Центру документації, охорони праці, юридичної служби.

3.3. Структурні наукові підрозділи створюються наказом ректора університету, в порядку передбаченому Статутом університету, та знаходяться у підпорядкуванні проректора з наукової роботи.

3.4. Структурні наукові підрозділи діють відповідно до цього Положення та Положень про них, що затверджуються наказом ректора університету.

3.5. Безпосереднє керівництво та організацію діяльності НДЧ здійснюють начальник та Учений секретар, які приймаються на посаду та звільняються наказом ректора університету за поданням проректора з наукової роботи.

На посаду начальника НДЧ приймається вчений з науковим ступенем доктора (кандидата) наук при наявності стажу науково-організаційної роботи не менш 5 років.

На посаду Ученого секретаря приймається вчений з науковим ступенем доктора (кандидата) наук при наявності стажу науково-організаційної роботи не менш 3 років.

Начальник НДЧ та Учений секретар діють відповідно до цього Положення та посадових інструкцій (контрактів).

Начальник НДЧ заміщує проректора з наукової роботи в період його тимчасової відсутності (відпустки, відрядження, хвороби тощо) за наказом ректора університету.

3.6. Безпосереднє керівництво та організацію діяльності в структурних наукових підрозділах здійснюють їх керівники (начальник, директор, завідувач) у відповідності до цього Положення, Положення про відповідний структурний науковий підрозділ та посадових інструкцій (контрактів).

Керівники структурних наукових підрозділів приймаються на посаду і звільняються наказом ректора університету в порядку

визначеному законодавством України, Статутом університету та Положенням про відповідний структурний науковий підрозділ.

3.7. Дорадчими колегіальними структурами є Вчені ради та Науково-технічна рада, які діють відповідно до Положень про них та Статуту університету.

Науково-технічна рада створюється та ліквідується за наказом ректора університету за поданням проректора з наукової роботи.

До складу науково-технічної ради за посадою входять: проректор з наукової роботи (голова ради), начальник НДЧ, Учений секретар НДЧ, керівники структурних наукових підрозділів, заступники деканів з наукової роботи та найбільш кваліфіковані вчені і спеціалісти університету.

Науково-технічна рада:

- надає пропозиції щодо пріоритетних і перспективних напрямів наукових досліджень в університеті;
- організує конкурсний відбір проектів науково-дослідних робіт;
- надає пропозиції щодо використання коштів спеціального фонду кошторису НДЧ;
- затверджує звіти з науково-дослідних робіт, надає оцінку результатам виконання науково-дослідних робіт;
- визначає наукову, технічну і фінансову стратегію діяльності НДЧ та надає пропозиції з цих питань;
- заслуховує звіти наукових керівників науково-дослідних робіт, керівників структурних наукових підрозділів, надає оцінку їх діяльності;
- надає оцінку результатам діяльності структурних одиниць НДЧ;
- надає пропозиції про заохочення наукових працівників;
- надає пропозиції щодо змін структури НДЧ;
- розглядає та надає пропозиції по інших питаннях виконання функцій НДЧ.

3.8. Безпосереднє керівництво та організацію виконання окремих програм, проектів досліджень і розробок, проведення науково-дослідних робіт здійснюють наукові керівники. У разі потреби можуть призначатись також відповідальні виконавці, наукові консультанти, інші відповідальні особи.

Наукові керівники (відповідальні виконавці) окремих науково-дослідних програм, проектів, робіт призначаються наказом проректора з наукової роботи на підставі рішень відповідних Вчених рад.

Наукові керівники (відповідальні виконавці) несуть відповідальність за якість і своєчасність виконання програм, проектів, робіт, за наукову та практичну цінність, суспільну та економічну корисність наукових і науково-практичних результатів колективу виконавців, патентну чистоту науково-технічної продукції, за дотримання фінансової дисципліни, збереження матеріальних

цінностей виконання дослідження, створення творчої, результативної роботи колективу з виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт (тем).

4. Виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт (тем)

4.1. Виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт (тем) здійснюється колективами (тематичними групами, творчими колективами тощо).

4.2. До складу колективів з виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт (тем) можуть входити наукові та науково-педагогічні працівники, науково-технічні працівники, докторанти, аспіранти, студенти, статисти-дослідники, керівний склад університету, працівники, які здійснюють організацію та координацію досліджень і розробок, підготовку фахівців вищої кваліфікації, допоміжний персонал, в разі потреби можуть залучатися фахівці інших установ, підприємств та організацій, які є безпосередніми виконавцями науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт.

4.3. Виконавці науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт (тем) приймаються на роботу на посади за штатним розписом конкретної науково-дослідної, дослідно-конструкторської роботи (теми) наказом ректора (проректора з наукової роботи) за погодженням наукового керівника (відповідального виконавця) відповідної науково-дослідної, дослідно-конструкторської роботи (теми).

4.4. Виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт (тем) здійснюється відповідно до національних, державних, галузевих та інших програм і проектів, тематичних (координаційних) планів, договорів, завдань (технічних завдань).

4.5. Виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт (тем) здійснюється виконавцями за індивідуальними планами, що затверджуються керівниками науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт, та у відповідності до посадових інструкцій (контрактів).

4.6. Виконавці науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт (тем) несуть відповідальність за якість і своєчасність виконання індивідуальних планів, наукову та практичну цінність, суспільну та економічну корисність наукових і науково-практичних результатів своєї роботи.

4.7. В НДЧ не рідше одного разу на п'ять років проводиться атестація виконавців науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт (тем), в порядку визначеному законодавством України, з метою оцінки їх рівня професійної підготовки, результативності роботи, визначення відповідності кваліфікації займаній посаді, виявлення перспективи використання їх здібностей, стимулювання підвищення професійного рівня, визначення потреби в підвищенні їх кваліфікації, професійної підготовки.

4.8. Складовою частиною наукової діяльності університету є науково-дослідна робота студентів за графіком навчального процесу (курсіві, дипломні роботи, практичні лабораторні заняття, виробнича практика з елементами дослідницького характеру) та індивідуальна наукова робота студентів поза графіком навчального процесу.

4.9. За підсумками виконаних науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт (тем) виконавці складають звіти, видають наукові праці, доповіді і тези доповідей на наукових конференціях, анотації.

Наукові керівники (відповідальні виконавці) науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт (тем) складають звіти, що включають до себе загальний науковий доробок колективу виконавців, які затверджуються відповідними радами університету.

5. Планування і облік науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт (тем)

5.1. Управління здійснює Міністерство освіти і науки України в межах його повноважень.

Поточне і перспективне планування науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт (тем) здійснює НДЧ.

5.2. Планування науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт (тем) здійснюється відповідно до Основних науково-технічних напрямів тематичних досліджень, затверджених Міністерством освіти і науки України, та тематичного плану науково-дослідних робіт університету.

5.3. Тематичний план науково-дослідних робіт університету затверджується ректором університету і узгоджується Міністерством освіти і науки України.

Науково-дослідні, дослідно-конструкторські роботи (теми), які фінансуються за рахунок коштів загального фонду державного бюджету включаються до тематичного плану на підставі проходження конкурсного відбору в порядку визначеному законодавством України.

5.4. Науково-дослідні, дослідно-конструкторські роботи (теми) обов'язково реєструються в Українському інституті науково-технічної і економічної інформації в порядку визначеному законодавством України.

6. Фінансування науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт (тем)

6.1. Фінансування здійснюється за принципом багатоканального фінансування.

6.2. Джерела фінансування:

- кошти державного бюджету;
- кошти одержані від виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт від різних Замовників;
- кошти одержані від надання освітніх і наукових послуг;
- інші джерела, відповідно до законодавства України.

6.3. Науково-дослідні, дослідно-конструкторські роботи (теми), що проводяться за рахунок коштів державного бюджету фінансуються Міністерством освіти і науки України за відповідною бюджетною програмою в порядку визначеному бюджетним законодавством України.

6.4. Науково-дослідні, дослідно-конструкторські роботи (теми), що проводяться за рахунок коштів спеціального фонду університету фінансуються за відповідними кошторисними призначеннями в поточному бюджетному періоді.

6.5. Науково-дослідні, дослідно-конструкторські роботи (теми), що проводяться за рахунок коштів замовників фінансуються відповідно до порядку передбаченому в укладеному із замовником договору.

6.6. За рахунок виконання факультетами та науковими структурними підрозділами науково-дослідних робіт (тем) за загальним та спеціальним фондами формується фонд накладних витрат, який витрачається відповідно до кошторисів затверджених ректором.

6.7. НДЧ самостійно планує витрати на проведення науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт (тем) після отримання підтвердження фінансових призначень (надходжень) на проведення науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт (тем).

Основними плановими документами з витрат на проведення науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт (тем) є кошториси НДЧ та університету на бюджетний період.

6.8. Планування витрат на проведення науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт (тем) здійснюється на основі розрахунків, результати яких відображаються в калькуляції кошторисної вартості в цілому за темою з виділенням вартості робіт (послуг), які підлягають виконанню в поточному бюджетному році.

6.9. Документальне оформлення операцій, пов'язаних з виконанням наукових робіт (послуг), забезпечення їх обліку та складання звітності здійснюється відповідно до бюджетного законодавства України та інших нормативно-правових актів.

7. Міжнародне наукове та науково-технічне співробітництво

7.1. НДЧ здійснює науково-технічне співробітництво з навчальними закладами, організаціями, фірмами та фондами зарубіжних країн, інші види наукового співробітництва відповідно до чинного законодавства України через Центр міжнародного співробітництва університету.

7.2. Міжнародне наукове та науково-технічне співробітництво університету спрямовано на:

- залучення до співпраці закордонних замовників та інвесторів, укладання та виконання угод про співробітництво із закордонними університетами, фірмами, фондами та іншими організаціями на проведення досліджень і розробок;
- залучення коштів закордонних замовників та міжнародних фондів і грантів для фінансування наукової діяльності університету;
- одержання конкурентоспроможних на світовому ринку науково-прикладних результатів, розробку високоефективної науково-технічної продукції;
- трансфер на світовий ринок наукової та науково-технічної продукції, здійснення маркетингу, участь у міжнародних виставках та ярмарках;
- забезпечення проходження науковими, науково-педагогічними працівниками, докторантами, аспірантами та обдарованими студентами наукового стажування за кордоном, ознайомлення з передовими світовими досягненнями техніки і технологій, приладами та науковим обладнанням;
- публікацію за кордоном у провідних наукових та науково-технічних виданнях наукових результатів, які не є інформацією з обмеженим доступом;
- організацію та участь у міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, семінарах, симпозіумах;
- висування провідних вчених університету на здобуття міжнародних премій.